

ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.L5@regeringskansliet.se

Remissvar över promemorian Hyra anstaltsplatser utomlands

Ju2025/00311

Sammanfattning

Valmyndigheten instämmer i förslaget om tillägg i folkbokföringslagen.

Valmyndigheten anser att det bör finnas en utlandsmyndighet i det aktuella landet och att utgångspunkten bör vara att denna anordnar röstmottagning i samband med val.

För att säkerställa att intagna i en kriminalvårdsanstalt utomlands får information om valet och sin rösträtt samt möjlighet att rösta behöver Kriminalvården i god tid inför ett val inleda samverkan med berörd utlandsmyndighet och Valmyndigheten. Valmyndigheten ställer sig positiv till förslaget att huvudsakligen utsänd personal ska bemanna funktioner som innefattar beslutsfattande eller kontakter med intagna.

Röstning i kriminalvårdsanstalt i Sverige sker normalt genom att kommunen anordnar röstmottagning eller budröstning. Valmyndigheten konstaterar att möjligheten för väljare i en kriminalvårdsanstalt utomlands att budrösta är beroende av i vilken utsträckning utlandsmyndigheten anordnar röstmottagning i landet och de geografiska förutsättningarna för Kriminalvården att lämna in budrösterna i en röstningslokal i landet.

Alla väljare som befinner sig utomlands kan brevrösta. Detta kräver två vittnen, vilka bland annat ska ange personnummer och adress på ytterkuvertet. Även om det inte ställs andra krav på vittnena än att de ska ha fyllt 18 år, anser Valmyndigheten att det bör beaktas att det ligger nära till hands att kriminalvårdsanställda kommer att vara vittnen och därmed behöver ange dessa personuppgifter. Eftersom placeringen inte ska innebära merkostnader för en intagen gällande försändelser anser Valmyndigheten att den intagne inte själv ska behöva stå för kostnaden att skicka en brevröst till Sverige.

Valmyndigheten bedömer att möjligheterna för väljare som är intagna i en kriminalvårdsanstalt utomlands att rösta generellt kommer att vara mer begränsade jämfört med om de varit placerade i en anstalt i Sverige. Det är viktigt att ansvarsfördelningen mellan i första hand Kriminalvården och den berörda utlandsmyndigheten är tydlig.

Valmyndighetens synpunkter

Utifrån sitt uppdrag begränsar Valmyndigheten svaret till att gälla hur en placering i en kriminalvårdsanstalt utomlands påverkar de intagnas möjligheter att få information i

samband med val och att rösta. Valmyndigheten konstaterar att det saknas överväganden om detta i promemorian.

Valmyndigheten instämmer i förslaget om tillägg i 20 § femte stycket folkbokföringslagen (1991:481), vilket bland annat innebär att en eventuell placering i en kriminalvårdsanstalt utomlands inte har någon inverkan på en enskilds rösträtt.

Information om rösträtt m.m.

I kriminalvårdsanstalter i Sverige är utgångspunkten att kommunens valnämnd anordnar röstmottagning. Intagna som av säkerhetsskäl inte kan rösta i samma röstningslokal som andra intagna får budrösta. Inför ett val samverkar Kriminalvården med berörda kommuner och Valmyndigheten.

När det gäller att hyra anstaltsplatser utomlands anser Valmyndigheten att det bör finnas en utlandsmyndighet i det aktuella landet och att utgångspunkten bör vara att denna anordnar röstmottagning i samband med val.

En väljare måste inte ha sitt röstkort för att bud- eller brevrösta utomlands, även om det underlättar. Väljare som är intagna i en kriminalvårdsanstalt utomlands behöver dock åtminstone få information om sin rösträtt och vilka möjligheter det finns att rösta i anstalten. Vidare behöver väljarna ha tillgång till bud- eller brevröstningsmaterial. Valmyndigheten bedömer att Kriminalvården i god tid inför ett val behöver inleda samverkan med den berörda utlandsmyndigheten och Valmyndigheten gällande information till de intagna, behov av material med mera. Detta innebär en ny uppgift för utlandsmyndigheten.

Mot bakgrund av det ovan nämnda ser Valmyndigheten positivt på förslaget i avsnitt 7.3 i promemorian om att huvudsakligen utsänd personal ska bemanna funktioner som innefattar beslutsfattande eller kontakter med intagna.

Budröstning

Vid budröstning krävs budröstningsmaterial, vilket Kriminalvården behöver beställa från Valmyndigheten eller utlandsmyndigheten. Anställd vid en kriminalvårdsanstalt hör till dem som får vara bud. Kriminalvården måste lämna in de mottagna budrösterna, och om möjligt väljarnas röstkort, i en röstningslokal i det aktuella landet. Öppettiderna för röstmottagning i röstningslokaler utomlands varierar och är mer begränsade än för röstningslokaler i Sverige. Även om utlandsmyndigheten anordnar röstmottagning i landet vissa dagar och tider kan närmaste röstningslokal dessutom vara belägen långt ifrån anstalten.

Valmyndigheten konstaterar att möjligheten för väljare i en anstalt utomlands att budrösta enligt nuvarande lagstiftning kommer att vara beroende av i vilken utsträckning utlandsmyndigheten anordnar röstmottagning i landet och de geografiska förutsättningarna för Kriminalvården att lämna in rösterna.

Brevröstning

Alla väljare som befinner sig utomlands kan brevrösta. Vid brevröstning behöver väljaren ha tillgång till brevröstningsmaterial, med bland annat ytterkuvert för brevröst. Detta material behöver Kriminalvården beställa från Valmyndigheten eller utlandsmyndigheten. Det krävs två vittnen vid brevröstning. Vittnena ska ange namn, personnummer, eller motsvarande identifikationsuppgifter, och adress på ytterkuvertet. Utöver att de ska ha fyllt 18 år ställs det

inga andra krav på vittnena, såsom svenskt medborgarskap eller liknande. Valmyndigheten anser dock att det bör beaktas att det ligger nära till hands att kriminalvårdspersonal kommer att vara vittnen vid brevröstning i anstalten och därmed, enligt nuvarande lagstiftning, behöver ange nämnda personuppgifter på kuvertet.

En väljare som befinner sig utomlands och brevröstar behöver själv stå för kostnaden att skicka rösten till Sverige. Valmyndigheten noterar i detta sammanhang att det framgår i avsnitt 10.7.4 i promemorian att Kriminalvården förväntas skapa en ordning så att det inte ska innebära merkostnader för den intagne att skicka försändelser till följd av en placering i en anstalt utomlands. Valmyndigheten anser därmed att en intagen som är placerad i en anstalt utomlands inte själv ska behöva stå för kostnaden att skicka en brevröst till Sverige.

Valmyndigheten bedömer att möjligheterna att rösta för dessa väljare generellt kommer att vara mer begränsade jämfört med om de varit intagna i en kriminalvårdsanstalt i Sverige. Det torde i första hand vara brevröstning som är aktuellt. För att säkerställa dessa väljares rättigheter i samband med val är det viktigt att ansvarsfördelningen mellan i första hand Kriminalvården och den berörda utlandsmyndigheten är tydlig.

Detta remissvar har beslutats av kanslichef Anna Nyqvist efter föredragning av juristen Anna Sjöström.

Anna Nyqvist

Anna Sjöström